

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

Accountantsverslag 2018 gemeente Krimpenerwaard

6 juni 2019

Deze rapportage is
interactief en gemaakt
om te bekijken op:

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

Gemeente Krimpenerwaard
t.a.v. de raad en het college van burgemeester en wethouders
Postbus 51
2820 AB Stolwijk

6 juni 2019

Referentie: EY7SCZ2JQHWS-151127019-74

Geachte raad en het college van burgemeesters en wethouders,

Hierbij ontvangt u het accountantsverslag met betrekking tot onze controle van de jaarrekening van gemeente Krimpenerwaard voor het boekjaar dat eindigt op 31 december 2018. We hebben onze werkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan 2018. Onze zienswijzen en bevindingen zijn openlijk en constructief besproken met de ambtelijke organisatie.

Het verslag bestaat uit drie delen. Deel 1 geeft ons totaaloordeel bij uw jaarstukken. Deel 2 beschrijft de ontwikkelingen voor uw organisatie en uw status van voorbereiding op deze ontwikkelingen. De bijlagen gaan in op de omvang van de goedkeuringstolerantie, onze onafhankelijkheid en een samenvatting van onze formele communicatie.

Graag bespreken we de inhoud van dit verslag tijdens de vergadering met auditcommissie op 13 juni a.s. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen. Wij zijn uiteraard graag bereid om de inhoud van dit accountantsverslag nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. A.E. Gerritsma RA
senior director

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam
T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Belangrijkste boodschappen

Oordeel bij de jaarrekening

Ontwikkelingen voor uw organisatie

Bijlagen

Onze belangrijkste boodschappen

1. Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2018 van gemeente Krimpenerwaard afgerond en wij hebben een [goedkeurende verklaring](#) verstrekt op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid.
2. De onzekerheden ten aanzien van de prestatielevering in het [sociaal domein](#) (Wmo ZIN en PGB) zijn afgenomen als gevolg van de uitgevoerde enquêtes. Bij Jeugd ZIN is de gemeente bij het uitvoeren van klanttevredenheidsonderzoeken tegen diverse belemmeringen aangelopen, waardoor de resultaten voor 2018 niet bruikbaar zijn. Dus blijft voor Jeugd ZIN de afhankelijkheid van de controle-verklaringen van zorgaanbieders groot.
3. Vanuit de door ons uitgevoerde controle op de naleving van de [\(Europese\) aanbestedingsrichtlijnen](#) blijken geen financiële onrechtmatigheden.
4. Het verwachte jeindresultaat op de [grondexploitaties](#) is verbeterd ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt grotendeels verklaard door een daling van het verlies in project Dorpshart Centrum (Krimpen aan de Lek). Op de overige grondexploitaties zijn de verwachte eindresultaten in lijn met vorig jaar.
5. De door het college [gemaakte schattingen](#) bij het opstellen van de jaarrekening laten een evenwichtig beeld zien.
6. De [informatie waarde](#) van de jaarrekening is toereikend, wel hebben wij enkele aanbevelingen op de kwaliteit van de paragrafen.
7. In [de WNT bijlage](#) zijn de vergelijkende cijfers voor beide functionarissen aangepast. Op basis van voortschrijdend inzicht waren deze in 2017 te hoog weergegeven. De oorzaak hiervan is dat onterecht de werkgeverskosten zijn meegenomen in de verantwoorde beloning. Dit heeft geen impact gehad op betalingen.

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

Ons oordeel bij uw jaarstukken 2018

Wij hebben de controle van uw jaarstukken afgerond. De reikwijdte van onze controle is ongewijzigd ten opzichte van ons controleplan. De door ons geconstateerde ongecorrigeerde bevindingen blijven binnen de door u gestelde goedkeuringstoleranties op het aspect getrouwheid en rechtmatigheid. Dus geeft onze controleverklaring de oordelen zoals hieronder weergegeven.

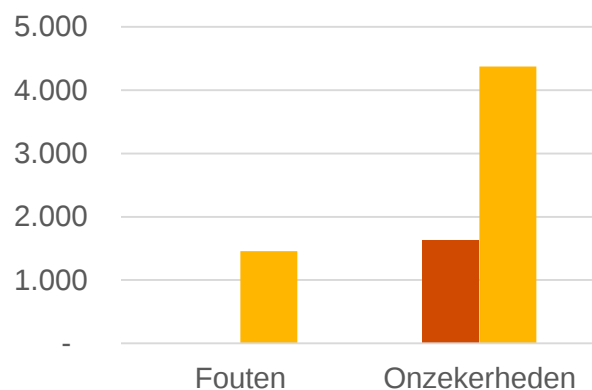
Voor een nadere toelichting op de bevindingen klik [hier](#).

Getrouwheid

Oordeel:

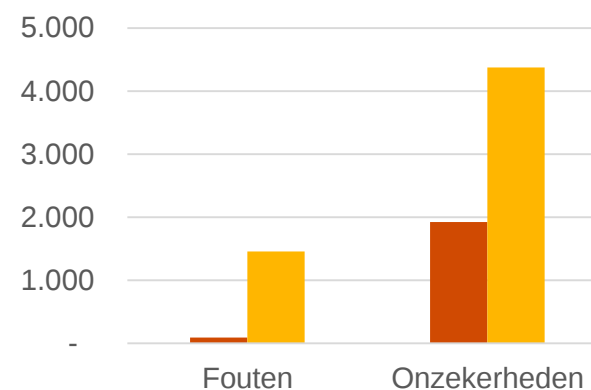
Goedkeurend

Rechtmatigheid

Oordeel:

Goedkeurend

■ = absoluut bedrag fouten of onzekerheden x € 1.000
 ■ = door u vastgestelde goedkeuringstolerantie x € 1.000

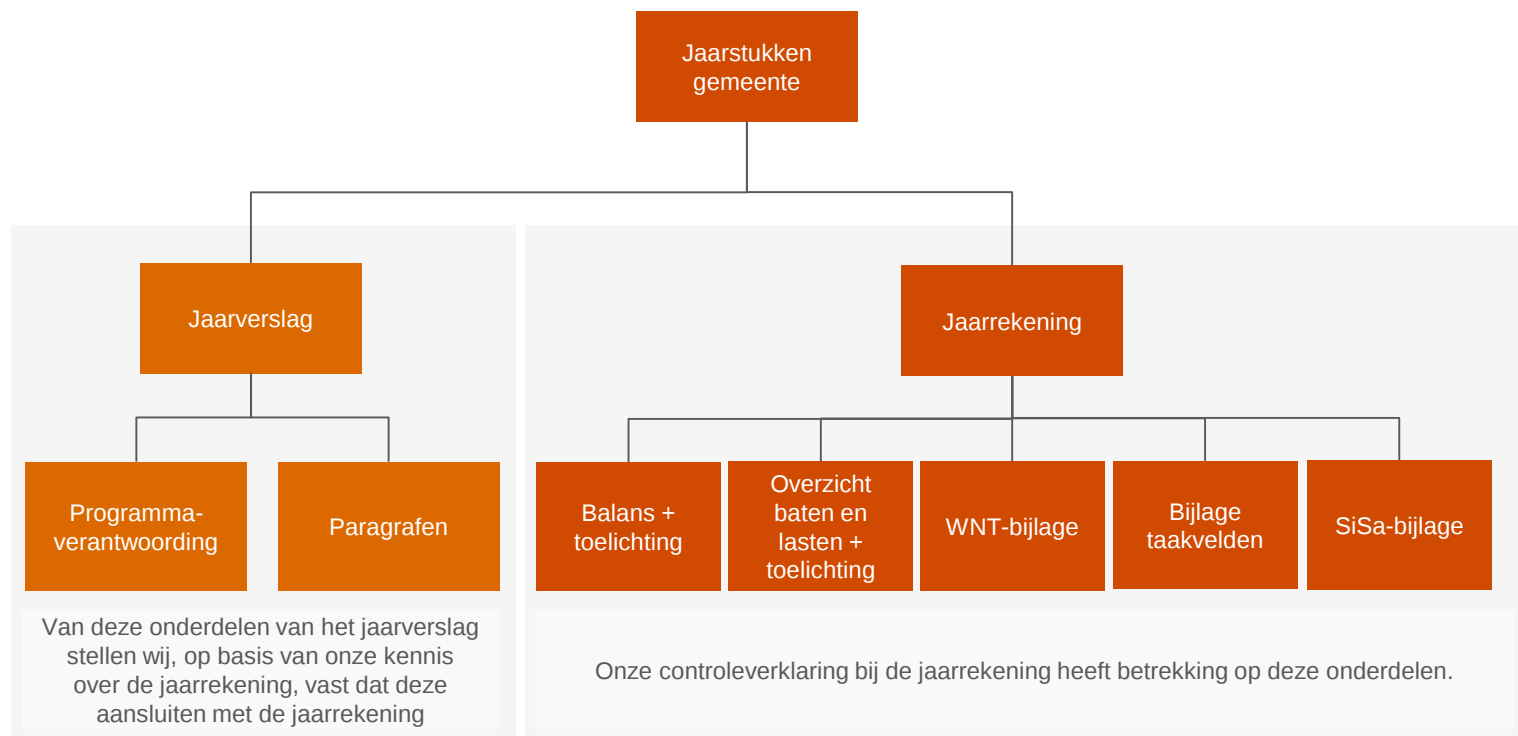
Oord
Jaarv
Jaarr
WNT
SiSa
Intern
Fraud

Reikwijdte van onze controle

De reikwijdte van de controle is zo ontworpen dat er voldoende controle-informatie wordt verkregen met betrekking tot uw jaarrekening, ter ondersteuning van een kwalitatieve controle. In het controleplan hebben wij afspraken met u gemaakt over de reikwijdte van de controle. Wij bevestigen dat de definitieve reikwijdte van de controle gelijk is aan die in het controleplan. Onderstaand hebben wij een samenvatting opgenomen.

Belangrijkste boodschappen

Oordeel bij de jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor uw organisatie

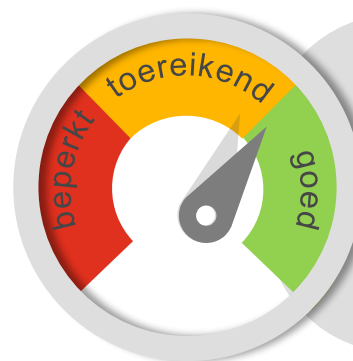

Bijlagen

De kwaliteit van uw jaarverslag is toereikend

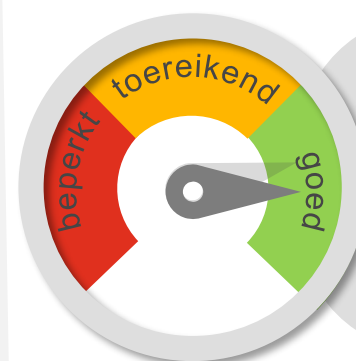
Informatiewaarde is voldoende

Ons oordeel is gebaseerd op de leesbaarheid, concreetheid en kwaliteit van de analyses. Dit alles vanuit raadspectief. Klik [hier](#) voor een nadere toelichting.

Jaarrekening en jaarverslag zijn verenigbaar

Wij zijn verplicht vast te stellen of wij op grond van de informatie verkregen in onze controle onjuistheden hebben geconstateerd die gebruikers van de jaarrekening zouden kunnen beïnvloeden. Dit is niet het geval.

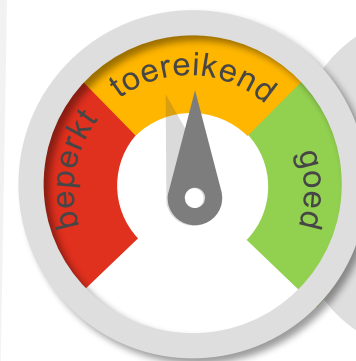
Kwaliteit paragrafen voldoende

Wij hebben vastgesteld of alle verplichte informatie in de paragrafen is opgenomen. Daarnaast hebben wij de informatiewaarde van de paragrafen beoordeeld. Klik [hier](#) voor een nadere toelichting.

Jaarverslag voldoet aan eisen BBV

In het BBV zijn diverse eisen opgenomen voor de vorm en inhoud van het jaarverslag. Wij hebben vastgesteld dat uw jaarverslag voldoet aan het BBV. Klik [hier](#) voor een toelichting.

Informatiewaarde jaarverslag

Ons oordeel is gebaseerd op de leesbaarheid, concreetheid en kwaliteit van de analyses. Wij zijn van mening dat het jaarverslag de raad de gewenste informatie verschaft.

Wel merken wij op dat de taakvelden, buiten de verplichte bijlage, onvoldoende of niet aan bod komen in de programma's. Dit zou de informatiewaarde van de toelichting op de programma's en de consistentie in de jaarstukken vergroten.

Advies:

- Om de taakvelden niet als losse bijlage te zien adviseren wij u deze mee te nemen in de analyse bij de programma's. Dit verstevigt de informatiewaarde van de jaarstukken. Wij hebben begrepen dat de begroting 2019 is ingericht vanuit de taakvelden en dat de jaarrekening 2019 daaraan wordt gespiegeld.

Aspect	Oordeel	
	2017	2018
Leesbaarheid	Toereikend	Goed
Concreetheid	Goed	Goed
Relatie beleid <> financiën	Toereikend	Goed
Gebruik van indicatoren	Toereikend	Toereikend

Kwaliteit van de paragrafen

Wij hebben vastgesteld dat alle verplichte informatie is opgenomen in de paragrafen. Hieronder hebben wij ten aanzien van de paragrafen onze belangrijkste observaties gedeeld:

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

- Een toelichting op de kwantificatie van de top 10 risico's ontbreekt. Wij adviseren in de tabel de omvang van het risico op te nemen en toe te lichten hoe het risicobedrag (kans x impact) is bepaald.

Paragraaf verbonden partijen

- Wij adviseren, voor de overzichtelijkheid, om in één overzicht een lijst op te nemen met alle verbonden partijen.

Onderhoud kapitaalgoederen

- De paragraaf onderhoud kapitaal goederen is erg beknopt. In de inleiding staat beschreven dat het beleidskader is opgenomen, echter de toelichting hierop lijkt te ontbreken. Daarnaast wordt voor de kosten in 2018 verwezen naar de programmarekening. Wij adviseren om ook in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen een samenvatting te geven van de verrichte activiteiten in 2018.

Bedrijfsvoering

- De paragraaf bedrijfsvoering kan kracht winnen door aandacht te besteden aan het toekomstperspectief.

Oordeel per paragraaf

Zie onderstaand hoe wij de informatiewaarde per paragraaf beoordelen.

Paragraaf	Oordeel	
	2017	2018
Lokale heffingen	Voldoende	Goed
Weerstandsvermogen en risicobeheersing		Voldoende
Financiering		Goed
Grondbeleid		Goed
Onderhoud kapitaalgoederen		Matig
Verbonden partijen		Goed
Bedrijfsvoering		Voldoende
Sociaal domein (geen verplichte BBV paragraaf)		Goed
Duurzaamheid (geen verplichte BBV paragraaf)		Goed

Jaarverslag voldoet aan eisen BBV

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente heeft de jaarrekening opgesteld in overeenstemming met het BBV. Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het college heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2018 aanvaardbaar zijn en dat de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria geschikt zijn.

Advies:

- **Let op:** in 2019 treedt de notitie incidentele baten en lasten in werking welke aanvullende eisen stelt aan de opname en toelichting van incidentele baten en lasten.
- Niet alle balansposten zijn voorzien van een toelichting. Er ontbreekt bijvoorbeeld een tekstuele toelichting op de reserves en de voorzieningen. Wij adviseren om dit op te nemen in de jaarrekening.

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

Onze bevindingen bij de jaarrekening

Onderstaand hebben wij onze detailbevindingen op de aspecten rechtmatigheid en getrouwheid opgenomen boven de door u gestelde rapporteringstolerantie van € 100.000. Door op de bevinding te klikken krijgt u meer toelichting op de bevinding.

Getrouwheid		
	fouten (x €1.000)	onzekerheden (x €1.000)
Prestatielevering Jeugd ZIN	-	1.633
Totaal	0	1.633
Goedkeuringstolerantie	1.459	4.377

Rechtmatigheid		
	fouten (x €1.000)	onzekerheden (x €1.000)
Getrouwheidsfouten	-	1.633
Fouten Jeugd ZIN	65	
Onzekerheden Jeugd ZIN	-	116
Onzekerheden Wmo ZIN	-	120
Onzekerheden PGB	-	22
Dossiercontrole sociale zaken	28	32
Totaal	93	1.923
Goedkeuringstolerantie	1.459	4.377

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

Lasten in het sociaal domein zijn verder toegenomen

Financiële resultaten 2018

In de tabel rechts zijn de totale lasten van het sociaal domein weergegeven. Dit betreft de uitgaven ten aanzien van de zorg in natura en voorzieningen.

De lasten van het sociaal domein voor de gemeente Krimpenerwaard zijn in 2018 gestegen ten opzichte van 2017. Dit ligt in lijn met de landelijke trend.

Zekerheid getrouwheid en rechtmatigheid van de lasten in het sociaal domein

Voor het verkrijgen van zekerheid over de getrouwheid en rechtmatigheid van de lasten in het sociaal domein wordt in 2018 ook in belangrijke mate gesteund op de controle-verklaringen van de zorgaanbieders. De gemeente heeft in 2018, ten opzichte van 2017, de eigen steekproeven ten aanzien van de klanttevredenheidsonderzoeken uitgebreid met de Wmo. De resultaten hiervan worden gedeeld op de volgende pagina's. Wij adviseren de gemeente deze werkzaamheden ook voor 2019 en verder uit te voeren en verder te integreren binnen de interne beheersing.

Domein	Realisatie 2017 (x €1.000)	Begroting 2018 (x €1.000)	Realisatie 2018 (x €1.000)
Jeugd ZIN	10.374	10.368	10.241
Wmo ZIN	5.537	5.888	6.513
PGB	1.206	1.025	1.084
Totaal	17.117	17.281	17.838

Belangrijkste boodschappen

Oordeel bij de jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor uw organisatie

Bijlagen

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

Samenvatting resultaten van het sociaal domein

Samenvatting fouten en onzekerheden in het sociaal domein

In de tabellen rechts zijn de fouten en onzekerheden in het sociaal domein vergeleken met voorgaand jaar. Deze zien toe op de getrouwheid (prestatielevering) en de rechtmatigheid (afwijkingen in dossiercontroles). Getrouwheidsfouten en onzekerheden tellen ook ongesaldeerd mee in het rechtmatigheidsoordeel.

Ten aanzien van de getrouwheid blijkt dat onzekerheden ten opzichte van vorig jaar zijn afgenomen. Voor de Wmo en PGB is dit het resultaat van de uitgevoerde klanttevredenheidsonderzoeken. De resultaten van de uitgevoerde klanttevredenheidsonderzoeken worden gedeeld op de volgende pagina. Voor Jeugd kan niet worden gesteund op de uitgevoerde onderzoeken. Derhalve blijft hier een grote onzekerheid bestaan. De gemeente blijft afhankelijk van de controleverklaringen van zorgaanbieders.

Ten aanzien van de rechtmatigheid zijn in 2018 afwijkingen geconstateerd in de dossiercontroles uitgevoerd door de interne controle en onderkend door PwC. Onzekerheden zijn veroorzaakt omdat bewijstukken ontbraken om de rechtmatigheid vast te stellen. Fouten worden veroorzaakt omdat er bijvoorbeeld meer zorg is uitbetaald dan toegekend. Ten opzichte van vorig jaar zijn de afwijkingen vanuit de interne controles afgenomen, de oorzaak hiervan is dat de kwaliteit van de uitvoering is verbeterd.

	2018 (x €1.000)		2017 (x €1.000)	
	Fout	Onzeker	Fout	Onzeker
Wmo ZIN	-	-	-	461
Jeugd ZIN	-	1.633	-	1.639
Wmo PGB	-	-	-	-
Jeugd PGB	-	-	-	-
Totaal	-	1.633	-	2.100

	2018 (x €1.000)		2017 (x €1.000)	
	Fout	Onzeker	Fout	Onzeker
Getrouwheidsfouten	-	1.633	-	2.100
Wmo ZIN	-	120	-	118
Jeugd ZIN	65	116	145	273
Wmo PGB	-	15	-	20
Jeugd PGB	-	7	-	61
Dossiercontrole sociale zaken	28	32	-	-
Totaal	93	1.923	145	2.572

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

Samenvatting resultaten van het sociaal domein

Resultaten uitgevoerde enquêtes

De gemeente heeft ook in 2018 aanvullende werkzaamheden uitgevoerd om de onzekerheden in de prestatielevering terug te brengen. Ten opzichte van 2017 zijn de steekproeven uitgebreid met de Wmo ZIN. De gemeente heeft bij 92 cliënten telefonische klanttevredenheidsonderzoeken afgenomen; waar mogelijk is dit gedaan in combinatie met het herindicatieproces. Voor Wmo ZIN en PGB heeft de gemeente vastgesteld dat de prestaties zijn geleverd en dat de cliënten over het algemeen tevreden zijn. Voor Jeugd ZIN is de gemeente tegen diverse belemmeringen aangelopen waardoor deze resultaten voor 2018 niet bruikbaar zijn.

Er is voldaan aan de taaleis uit de participatiewet

Wij hebben naar aanleiding van een klantcasus extra aandacht gegeven aan de taaleis in het kader van de participatiewet. De gemeente heeft in haar interne controles expliciet een controlepunt opgenomen of de beheersing van de Nederlandse taal van voldoende niveau is en dus rechtmatig een uitkering is verstrekt. Hierbij zijn geen bijzonderheden gebleken. In onze deelwaarneming zijn wij tot dezelfde conclusie gekomen.

Landelijke onzekerheden PGB

De gemeente verstrekt voor alle cliënten die een PGB-budget ontvangen een beschikking aan de cliënt. Conform landelijke afspraken verzorgt de SVB het administratieve proces rondom de PGB-verstrekingen en legt daarover verantwoording af aan de gemeenten. De prestatielevering maakt hier geen deel van uit.

De verantwoording van SVB is hierbij op landelijk niveau gecontroleerd. De afgegeven controleverklaring levert daardoor onvoldoende zekerheid op voor gemeente Krimpenerwaard. Voor de rechtmatigheid is onvoldoende controle-informatie beschikbaar en blijft een onzekerheid bestaan. De onrechtmatigheden worden veroorzaakt door afwijkingen op formele gronden en materiele gronden. Een voorbeeld van een formele fout is dat bijvoorbeeld specifieke informatie ontbreekt op een zorgovereenkomst of een declaratie. Een fout op materiele grond zijn afwijkingen in de prijs en/of hoeveelheidscomponent (hetzij uren, hetzij tarief).

Ten behoeve van de PGB-budgetten is de controle op de prestatielevering gewaarborgd door het uitvoeren van klanttevredenheidsonderzoeken.

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

Schattingen sociaal domein zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2018 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Schattingspost	Oordeel					Toelichting
Nog te betalen kosten Wmo (€960.000) en Jeugd (€2.151.000)			●			De nog te betalen positie is het verschil tussen de geleverde zorg in 2018 en de betalingen in 2018 over 2018. De geleverde zorg is per zorgaanbieder bepaald waarbij aansluitingen zijn gemaakt met de productieverantwoordingen. Wij zijn van mening dat de schatting evenwichtig tot stand is gekomen. Daarbij constateren wij dat het schattingsproces van de nog te betalen posities is verbeterd ten opzichte van vorig jaar.
Nog te innen eigen bijdrage Wmo (CAK) (€169.000)			●			De in de jaarrekening opgenomen vordering sluit aan met de CAK monitor. Derhalve is de schatting evenwichtig te noemen.
Schuld PGB (€ 52.000)			●			De schuld in het kader van de budgetten PGB is gebaseerd op een opgave van de SVB met de bestedingen en de betaalde voorschotten van de gemeente aan het SVB. De schatting is evenwichtig bepaald.
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken (€ 722.000 (2017: €1.195.000))			●			Het college heeft de voorziening debiteuren sociale zaken bepaald per soort vordering waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen niet dubieus, 100% dubieus en 50% dubieus. Deze systematiek is conform vorig jaar. De daling in de voorziening ten opzichte van vorig jaar komt door een lager saldo van de totale uitstaande debiteuren (€2.393.000). Een daling van 24%. De daling is veroorzaakt door relatief meer aflossingen en minder opboekingen ten opzichte van vorig jaar. De schatting is evenwichtig bepaald.
	controle- verschil	voorzichtig	evenwichtig	optimistisch	controle- verschil	

Belangrijkste boodschappen

Oordeel bij de jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor uw organisatie

Bijlagen

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

Verwachte eindresultaat grondexploitaties is gestegen

Samenvatting grondexploitaties

In de figuur rechts is het risicoprofiel van de grondexploitaties weergegeven. Het geraamde eindresultaat (€0,9 mln) laat een stijging zien van €0,4 mln ten opzichte van 2017 (€0,5 mln). Dit wordt nagenoeg volledig verklaard door de daling van het verwachte verlies op grondexploitatie Dorpshart Centrum.

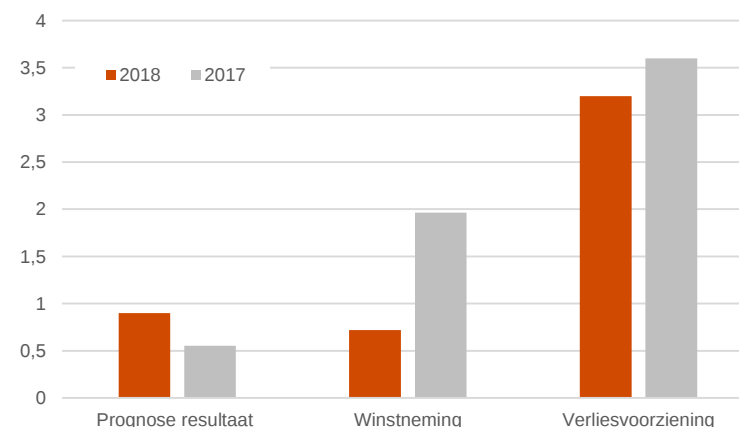
In 2017 is voor het eerst winstgenomen (€1,7 mln) op de grondexploitaties conform de toen ingevoerde wijziging van het BBV. Daarin zat een inhaaleffect van voorgaande jaren. Dit verklaart ook waarom de winstneming in 2018 (€0,7 mln) fors lager is. De winstneming is toegevoegd aan de algemene reserve grondzaken.

Schattingselementen in de grondexploitaties

Bij de winstneming brengt het college een afslag voor risico's in mindering op de verwachte eindwaarde van een project. Voor de hele portefeuille zijn deze erg beperkt namelijk €0,2 mln. Wij kunnen ons vinden in deze inschatting.

Daarnaast hebben wij de [parameters](#) bij het opstellen van de grondexploitaties beoordeeld; hieruit kwamen geen bijzonderheden.

Ontwikkeling risicoprofiel grondexploitaties (x € mln)

Toelichting op ontwikkelingen bij specifieke projecten

- Dorpshart: Het verwachte verlies is gedaald ten opzichte van 2017. De oorzaak hiervan is dat met de ontwikkelaar in 2018 een realisatieovereenkomst afgesloten. Daarnaast is de vrijval van ISV-subsidie verwerkt in deze grondexploitatie. Beide factoren hebben geleid tot een verhoging van de geraamde opbrengsten met een lager verwacht verlies als resultaat.
- Naar aanleiding van de actualisatie van de grondexploitaties zijn geen overige bijzondere aanpassingen benodigd.

Belangrijkste boodschappen

Oordeel bij de jaarrekening

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

Schattingen ruimtelijk domein zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2018 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Schattingspost	Oordeel					Toelichting
Waardering materiële vaste activa			●			De gemeente heeft een gemeentelijk activabeleid. De gehanteerde afschrijvingspercentages blijken uit de jaarrekening. In onze detailwerkzaamheden hebben we vastgesteld dat de gemeente de juiste afschrijfpercentages hanteert en dat deze aansluiten bij de economische levensduur van het actief. De waardering is daarmee evenwichtig bepaald.
Waardering vastgoed			●			Het vastgoed onderscheid zich in twee categorieën, namelijk vastgoed met een economisch nut en met een maatschappelijk nut. Binnen economisch nut is er nog de splitsing maatschappelijke functie en economische functie. Op vastgoed met een maatschappelijk nut of functie wordt conform het BBV niet afgewaardeerd. Uit de beoordeling van de waardering bleken geen bijzonderheden, nagenoeg al het vastgoed heeft een maatschappelijke functie. De schattingen zijn derhalve evenwichtig te noemen.
Waardering grondexploitaties			●			Zie voor toelichting de beoordeling van de parameters .
	controle- verschil	voorzichtig	evenwichtig	optimistisch	controle- verschil	

Ontwikkelingen voor uw organisatie

Bijlagen

De parameters voor de grondexploitaties zijn evenwichtig ingeschat

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op, de zogenaamde jaarschijven, waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. In onderstaande tabel zijn onze bevindingen weergegeven.

Schattingspost	Oordeel					Toelichting
Gehanteerde rekenrente			●			Het college rekent binnen de grondexploitaties met een rekenrente van 1,26% (2017: 1,35%). De rekenrente is gebaseerd op de daadwerkelijk betaalde rente. Derhalve is deze parameter evenwichtig bepaald.
Kostenstijging		●				Voor de kostenstijging wordt met een percentage van 2,4% gerekend (2017: 1,4%). Dit percentage is conform vorig jaar gebaseerd op de prijsontwikkeling van het bbp (bruto binnenlands product) zoals opgesteld door het CPB. Dit percentage indexatie is wel hoger dan we bij veel andere gemeentes (2%) zien. De schatting classificeren wij daarom als voorzichtig.
Opbrengstenstijging			●			De gemeente rekent met een opbrengstenstijging van 1,8% (2017: 1,6%). Dit is gebaseerd op de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt, de hypotheekmogelijkheden en de koopkrachtontwikkeling. Wij achten deze ingerekende opbrengstenstijging evenwichtig.
Gehanteerde programmering			●			De programmering van de grondexploitaties is gebaseerd op interne adviezen en woningonderzoek. Wij achten de, op marktinformatie gebaseerde, inschatting voor de programmering evenwichtig op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Verkooprijzen			●			De prijzen zoals ingerekend in de grondexploitaties zijn gebaseerd op marktinformatie waarbij de vergelijking wordt gemaakt met omliggende gemeentes. Wij achten voor 2018, de gehanteerde prijsstelling, zoals opgenomen in de door ons gecontroleerde projecten voldoende onderbouwd.
Overall oordeel			●			
	controlever schil	voorzichtig	evenwichtig	optimistisch	controlever schil	

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

Overige bevindingen in de bedrijfsvoering

Geen onrechtmatigheden geconstateerd bij de controle op de naleving van de (Europese) aanbestedingen

Wij hebben een crediteurenanalyse uitgevoerd over de afgelopen 4 jaar. Daarbij hebben we een deelwaarneming uitgevoerd op dossiers waarbij de kosten in 4 jaar boven de Europese aanbestedingsgrens uit zijn gekomen. Uit onze controle bleken geen financiële onrechtmatigheden. De controle hiervan heeft plaatsgevonden in januari 2019 met een kleine uitloop naar februari. Wij bedanken de organisatie voor extra inspanningen die hiervoor zijn geleverd.

Naast bovenstaande controle hebben we ook een steekproef gedaan op het eigen inkoopbeleid, omdat deze expliciet onderdeel uitmaakt van het normenkader. Hier hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd.

Interne beheersing rondom de huuropbrengsten moet worden verbeterd

Vanuit de deelwaarneming op de verantwoorde huuropbrengsten is gebleken dat voor een aantal partijen geen huurcontract beschikbaar is. Vanuit de daaruit volgende inventarisatie door de organisatie is gebleken dat dit voor veel verantwoorde huuropbrengsten het geval is. Dit betreffen veelal partijen die met één van de vijf voormalige gemeenten een huurcontract hadden. Deze contracten bleken niet meer beschikbaar te zijn. Wij adviseren de gemeente wel om met alle partijen een (nieuw) huurcontract af te sluiten.

In de controle hebben we uiteindelijk zekerheid verkregen over de juistheid en bestaan van de opbrengsten door aansluiting te maken met de onderliggende betaling. Voor de volledigheid is de aansluiting gemaakt met de objectenlijst van het SVHW.

Prestatielevering inkopen

In onze rapportage met interim-bevindingen hebben we gerapporteerd dat we aanvullende werkzaamheden zouden gaan verrichten op de prestatielevering van inkoopfacturen. In dit rapport brengen we verslag uit van de resultaten.

We hebben aan de hand van een deelwaarneming op inkoopfacturen aanvullende vragen gesteld aan de budgethouders over de prestatielevering. Het doel was om inzicht te verkrijgen in de (interne) werkzaamheden die worden verricht ten einde om de prestatielevering vast te stellen. De budgethouders hebben onze vragen uitgebreid beantwoord. De conclusie is dat budgethouders voldoende werkzaamheden verrichten ten aanzien van de prestatielevering voordat de factuur wordt geautoriseerd en betaalbaar wordt gesteld.

Belangrijkste boodschappen

Oordeel bij de jaarrekening

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

Schattingen bedrijfsvoering zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2018 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Schattingspost	Oordeel					Toelichting
Oordeel						
Jaarverslag						
Jaarrekening						
WNT						
SiSa						
Interne beheersing						
Fraude(risico)						
Juistheid en volledigheid voorziening IBOR			●			De gemeente heeft in 2017 een integraal beleidsplan opgesteld voor de openbare ruimte (IBOR). Dit is geactualiseerd voor de periode 2018-2021. De totale horizon van het plan loopt t/m 2033. De organisatie heeft in 2018 een incidentele extra storting van € 235.000 gedaan als gevolg van de ISV-subsidie. Belangrijke eis vanuit het BBV is dat de jaarlijkse stortingen van een gelijksoortig niveau zijn, en dat deze zijn gebaseerd op een actueel plan. Daarnaast dienen de jaarlijkse stortingen geen piek te bevatten. De storting van € 235.000 is derhalve teruggedraaid en aangepast in de jaarrekening. De voorziening is uiteindelijk evenwichtig tot stand gekomen.
Juistheid en volledigheid voorzieningen riolering			●			De gemeente heeft een voorziening riolering verantwoord van €11,9 mln (2017: €10,7 mln). Dit betreft een egalisatievoorziening. De storting in 2018 is het resultaat geweest van het overschot op het product riolering.
Juistheid en volledigheid APPA voorziening		●				De gemeente heeft per ultimo 2018 een voorziening voor wethouders pensioenen (APPA) verantwoord van €2,7 mln (2017: €2,3 mln) Deze voorziening is geactualiseerd met een actuariële berekening door een externe service organisatie. De voorziening is gebaseerd op de uitgangspunten vanuit de december circulaire. We hebben de berekening laten controleren door onze actuarissen. Conclusie is dat de uitgangspunten van de circulaire aanvaardbaar zijn, maar aan de voorzichtige kant.
Overige schattingen en waarderingsposten			●			In de jaarrekeningen zijn diverse overige posten opgenomen waar schattingen aan ten grondslag liggen, namelijk de waardering van de financiële activa, de voorziening voor overige debiteuren en de volledigheid van de overige schulden. Vanuit de controle bleken geen bijzonderheden. De schattingen zijn evenwichtig bepaald.
	controleverschil	voorzichtig	evenwichtig	optimistisch	controleverschil	

Ontwikkelingen voor uw organisatie

Bijlagen

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

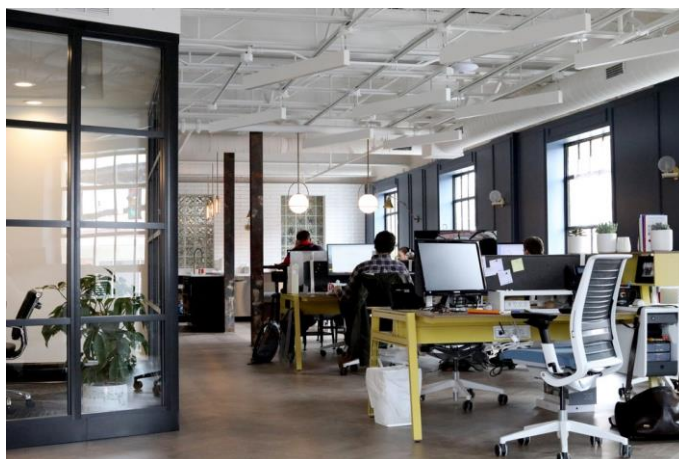
begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

Samenwerking met uw organisatie

Prettige samenwerking tijdens de jaarrekeningcontrole

Wij hebben tijdens de jaarrekeningcontrole een prettige samenwerking met uw organisatie ervaren. Belangrijk middel hiervoor is het gebruik van de oplever portal (Client Connect). Deze was voorafgaand aan de controle voor een overgroot deel gevuld. Ook de kwaliteit van de oplevering is verbeterd ten opzichte van vorig jaar, maar hier is komend jaar nog een slag in te maken. Daarnaast zijn de aanvullende vragen vlot opgepakt. Wel hebben wij gemerkt dat de kwaliteit van de beantwoording van aanvullende vragen niet altijd direct toereikend was waardoor we dit moesten terugleggen. Dit zou voorkomen kunnen worden door een goede review vooraf, ook tijdens de controle.

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

**begrotings-
rechtmatigheid**

financiële
positie

Begrotingsrechtmatigheid

Een onderdeel van onze rechtmatigheidscontrole betreft de naleving van het budgetrecht van de raad. Is op programma of kredietniveau niet meer besteed dan waar u als raad toe besloten heeft. Overschrijdingen zijn in sommige gevallen onrechtmatig. Onderstaand hebben wij de overschrijdingen opgenomen en weergegeven of deze wel of niet meewegen in ons oordeel bij de jaarrekening.

Programma/krediet	Lasten werkelijk (x €1.000)	Overschrijding ten opzichte van begroting (na wijziging) / krediet (x €1.000)	Telt overschrijding mee voor het oordeel?	Toelichting
4. Werk en inkomen	€ 18.732	€ 13	Nee	Toelichting
6. Ruimtelijke ordening, wonen en mobiliteit	€ 16.240	€ 565	Nee	Toelichting

Toelichting op begrotingsonrechtmatigheid

Programma's (x € 1.000)	Lastenoverschrijding	Classificatie begrotingsrechtmatigheid
4. Werk en inkomen	€ 13	Lasten passen binnen door de raad vastgesteld beleid, dit kon niet eerder worden gerapporteerd.
6. Ruimtelijke ordening, wonen en mobiliteit	€ 565	Lasten worden gecompenseerd door direct gerelateerde baten.

Belangrijkste boodschappen

Oordeel bij de jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor uw organisatie

Bijlagen

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

De kengetallen laten een stabiele ontwikkeling zien

In de tabel hiernaast is een overzicht opgenomen van de kengetallen die verplicht in de jaarrekening van Krimpenerwaard moeten worden opgenomen. Hieronder zijn de opvallendste kengetallen toegelicht waarbij de gemeente is vergeleken met de landelijke gemiddeldes.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Dit geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Ten opzichte van het landelijke gemiddelde scoort de gemeente Krimpenerwaard erg goed. Ten opzichte van 2017 is de quote gedaald als gevolg van een stijging van de baten (exclusief reserves) en de daling van de overlopende passiva.

Grondexploitaties

Het kengetal grondexploitaties geeft het risico in de exploitatie weer dat gemeente loopt wanneer de boekwaardes niet onverhoopt niet kunnen worden terugverdiend. Gelet op het landelijke gemiddelde loopt de gemeente Krimpenerwaard een beperkt risico.

Belastingcapaciteit

De woonlasten in de gemeente Krimpenerwaard zijn hoger dan het landelijke gemiddelde. Dit blijkt uit een belastingcapaciteit van 108%. De oorzaak hiervan is onder andere de slappe bodem van het gemeentelijke grondgebied. Ten opzichte van de afgelopen jaren is wel een dalende trend zichtbaar.

Kengetallen	Gemeente Krimpenerwaard			Landelijk
	2018	2017	2016	2017
Netto schuldquote	29%	40%	39%	70%
Netto schuldquote gecorrigeerd	25%	36%	31%	61%
Solvabiliteit	36%	34%	37%	33%
Grondexploitaties	5%	11%	11%	20%
Belastingcapaciteit	108%	109%	113%	102%
Structurele exploitatieruimte	1,7%	1,6%	6%	0,6%

Belangrijkste boodschappen

Oordeel bij de jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor uw organisatie

Bijlagen

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

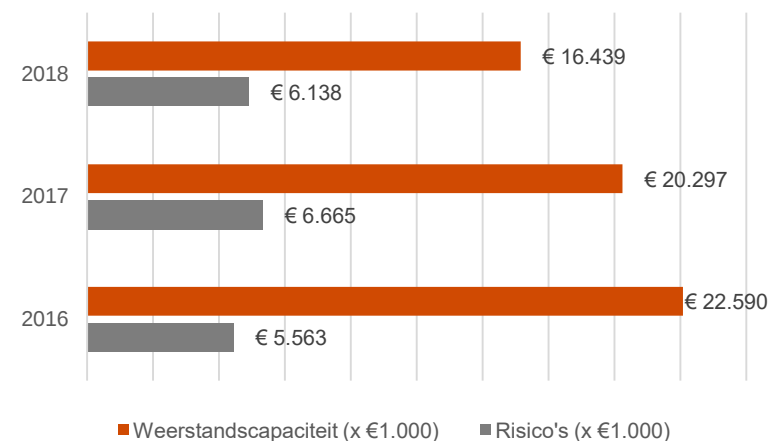
Het weerstandsvermogen is gedaald ten opzichte van voorgaande jaren.

Weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten af te dekken. Vergeleken met 2017 is het risico profiel gedaald (€ 0,5 mln). De weerstandsratio is 2,68, vergeleken met 2017 betekent dat een daling (3,04). De oorzaak hiervan is grotendeels de daling van het weerstandsvermogen. Echter een factor van 2,68 is nog steeds ruimschoots voldoende om risico's op te vangen in het weerstandsvermogen.

Risico's

Het actief toepassen van risicomanagement draagt bij aan het lerend vermogen van de organisatie. Risico worden sneller geïdentificeerd en beter ingeschat. Dit maakt ook dat er meer aandacht wordt besteed aan het beheersbaar maken en houden van risico's. Deze ontwikkelingen kunnen zowel een opwaarts als een neerwaarts effect hebben op de hoogte van het risicoprofiel.

Belangrijkste boodschappen

Oordeel bij de jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor uw organisatie

Bijlagen

detailbevindingen
jaarrekening

sociaal domein

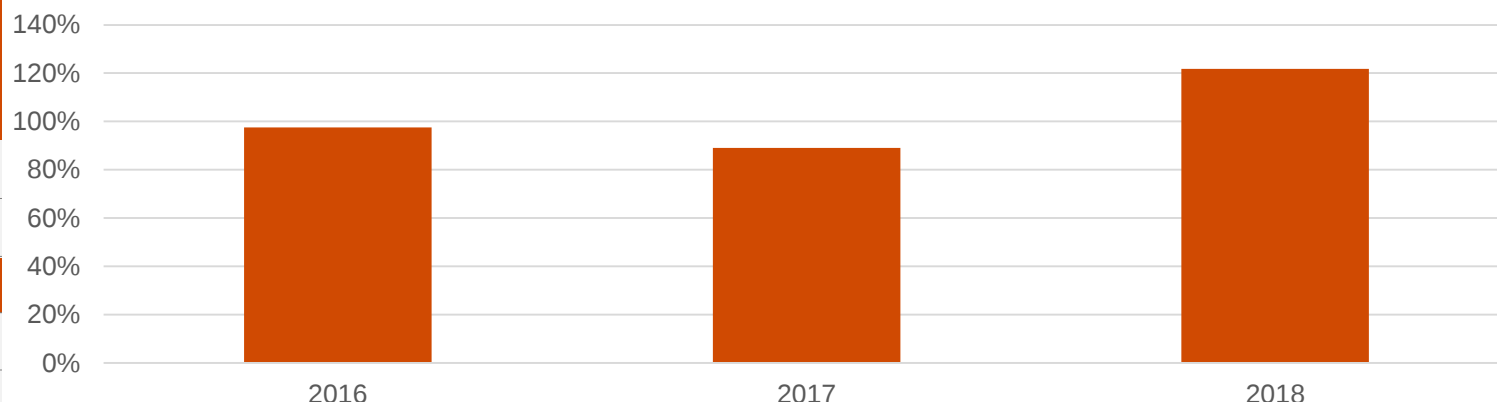
ruimtelijk
domein

resultaten
bedrijfsvoering

begrotings-
rechtmatigheid

financiële
positie

De raming van het resultaat voor bestemming in de begroting is conform voorgaande jaren voorzichtig

■ % verschil werkelijk/begroting gemeente

In bovenstaande grafiek hebben wij een analyse gemaakt van het verschil tussen het verwachte saldo van baten en lasten voor toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (resultaatbestemming) in de bijgestelde begroting en het gerealiseerde saldo voor resultaatbestemming in de jaarrekening. Uit deze analyse blijkt dat het werkelijke saldo van baten en lasten jaarlijks afwijkt van het begrote saldo. Hierin is geen duidelijke trend waar te nemen. Het verschil voor 2018, tussen het werkelijke saldo (+ €976k) en het begrote saldo (- €4.468 mln) wordt grotendeels veroorzaakt doordat de werkelijke lasten (€130 mln) ongeveer €5 mln lager zijn uitgevallen dan begroot. De werkelijke baten (€131 mln) zijn €1 mln hoger dan begroot. De voornaamste afwijkingen in de lasten zitten op de volgende programma's.

- De gerealiseerde lasten in het programma 2 samenleving zijn €0,8 mln lager uitgevallen. Op nagenoeg alle producten binnen dit programma is dat het geval.
- De gerealiseerde lasten in programma 9 bestuur en dienstverlening zijn €1,8 mln lager dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door uitgestelde bestedingen van middelen voor verschillende kredieten.
- Als laatste blijken de overhead kosten (programma 10) lager te zijn uitgevallen dan begroot, namelijk €1 mln. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een voordeel op de loonkosten als gevolg minder gebruik IKB en het feit dat openstaande vacatures binnen de eigen bedrijfsvoering zijn opgelost.

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

De bezoldiging van uw topfunctionarissen is juist verantwoord in de WNT-bijlage

Als onderdeel van onze controle hebben wij de nalevering van de Wet Normering Topinkomens (WNT) gecontroleerd. Uit onze controle blijken geen bevindingen. Op grond van de wet zijn de griffier en de gemeentesecretaris aangewezen aan topfunctionaris. Hun bezoldiging is juist en volledig verantwoord in de bijlage WNT in uw jaarstukken. Wilt u meer weten over de WNT? Kijkt u dan op:

<https://www.topinkomens.nl>

Bijlage Wet Normering Topinkomens (WNT)

U heeft drie topfunctionarissen
verantwoord in de jaarrekening 2018.

Alle topfunctionarissen zijn in loondienst. Gedurende het jaar heeft er één wijziging plaatsgevonden. De heer Driehuis heeft ontslag genomen. Waarnemend griffier is mevrouw Goedvolk.

U heeft in 2018 geen ontslagvergoedingen
boven de WNT-grens uitgekeerd.

Vergelijkende cijfers

In de WNT bijlage zijn de vergelijkende cijfers voor beide functionarissen zijn aangepast. Op basis van voortschrijdend inzicht waren deze in 2017 te hoog weergegeven. De oorzaak hiervan is dat onterecht de werkgeverskosten zijn meegenomen in de verantwoorde beloning. Dit heeft geen impact gehad op eventuele onverschuldigde betalingen.

Controle verklaring bevat paragraaf inzake overige aangelegenheden inzake anticumulatiebepaling WNT

Met ingang van 2018 gelden nieuwe WNT-regels voor de samenloop van topfuncties bij verschillende WNT-instellingen. Deze anticumulatiebepalingen regelen dat de som van de bezoldigingen van iemand die uitvoerende topfuncties uitoefent bij meerdere rechtspersonen of instellingen, niet hoger mag zijn dan het van toepassing zijnde bezoldigingsmaximum. In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controle uitgevoerd op de naleving van deze anticumulatiebepalingen. Dit hebben wij in onze controleverklaring bij uw jaarrekening in een paragraaf inzake overige aangelegenheden tot uitdrukking gebracht.

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

Geen bevindingen in de SiSa-bijlage

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa bijlage bij de jaarrekening 2018.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('BADO') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

De rapporteringstolerantie is per specifieke uitkering:

- € 12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan € 125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk is aan € 1.000.000;
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. In onderstaande tabel hebben wij onze bevindingen per specifieke uitkering opgenomen.

Nr	Naam specifieke uitkering	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	Geen	Geen	Niet van toepassing
F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Geen	Geen	Niet van toepassing
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018	Geen	Geen	Niet van toepassing
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2018	Geen	Geen	Niet van toepassing
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	Geen	Geen	Niet van toepassing

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

Interne beheersing is van een voldoende niveau om tot een jaarrekening te komen

In onze rapportage interim bevindingen 2018 hebben wij ons beeld gegeven op de interne beheersing van uw gemeente. Naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole hebben wij geen nieuwe belangrijke aandachtspunten in de interne beheersing geconstateerd. Onze belangrijkste conclusie was dat uw interne beheersing van toereikend niveau is met een aantal belangrijke follow-up punten:

- Uitvoeren crediteurenanalyse op naleving van de (Europese) aanbestedingen
- Eenduidige manier voor het toetsen van de bouwsom bij de omgevingsvergunningen
- Inrichting rechtmatigheidsverantwoording
- Verbeteren proces omtrent de verantwoorde huuropbrengsten
- De prestatielevering van inkoopfacturen expliciet laten terugkomen in de budgethouders-regeling en de opties verkennen voor de vastlegging in het systeem.

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Oordeel

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Fraude(risico)

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

Geen vermoeden van fraude en beheersing frauderisico's krijgt voldoende aandacht

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2018 zijn geen aanwijzingen voor fraude aan het licht gekomen. Op basis van onze frauderisicoboordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Risicoanalyse per proces waarin de drie kenmerken van fraude: rationalisatie, druk en gelegenheid zijn afgezet tegen de kans en de impact.
- Frauderisico besproken met auditcommissie, college, directie en IC
- We hebben beoordeeld of nevenfuncties van het college en de directie aanleiding gaven tot een verhoogd risico.
- We hebben beoordeeld of er signalen zijn voor een verhoogd risico op fraude vanuit notulen, persberichten en andere (openbare) publicaties.
- Wij hebben ongebruikelijke boekingen (boekingen buiten het normale proces om) in uw administratie gecontroleerd.
- Jaarlijks wordt in het kader van onvoorspelbaarheid een proces/transactie nader geanalyseerd.
- Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bijzonderheden voorgekomen.

Beheersing van frauderisico's krijgt voldoende aandacht

De organisatie voert twee keer per jaar een inventarisatie uit van de frauderisico's. Dit gebeurt bij de begroting en bij de jaarrekening. De inventarisatie is op het niveau van processen en posten. Wij hebben kennis genomen van de resultaten; hier bleken geen bevindingen uit. De kwaliteit van inventarisatie is toereikend bevonden.

Belangrijkste boodschappen

Oordeel bij de jaarrekening

Ontwikkelingen voor uw organisatie

Rechtmatigheidsverantwoording

Speerpunten

Bijlagen

U zet eerste stappen in Rechtmatigheidsverantwoording

In de meicirculaire 2018 is aangekondigd dat het college met ingang van 2021 een rechtmatigheidsverantwoording af dient te geven. Inzake de exacte invulling wordt stap voor stap meer duidelijk. De organisatie zal in de tweede helft van 2019 met een plan van aanpak komen.

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Rechtmatigheidsverantwoording

Speerpunten

Bijlagen

Speerpunten van de raad

In onze natuurlijke adviesrol dragen wij bij aan het verder versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de raad/auditcommissie. Jaarlijks geeft de raad/auditcommissie ons een aantal speerpunten mee voor de controle. Zie onderstaand voor de uitwerking van de speerpunten van 2018:

Uitwerking speerpunt: Status in afwikkeling jeugdzorg van afgelopen 3 jaren

In onderstaand figuur hebben we de nog te betalen posities voor de jeugdzorg opgenomen van de afgelopen 2 jaar. Het jaar 2016 en eerder hebben we buiten beschouwing gelaten, toen werden de nog te betalen posities door de NSDMH opgesteld. De nog te betalen posities met het NSDMH zijn ultimo 2018 afgewikkeld.

Uit onderstaand overzicht is op te maken dat de gemeente per 30-4-2019, naar verwachting, nog €1,7 mln aan facturen moet betalen ten aanzien van de lasten jeugdzorg over 2018 en 2017.

	2017 (x €1.000)	2018 (x €1.000)
Nog te betalen t	3.370	2.151
Afgeletterd in t + 1 *	-1.934	-1.209
Vrijval	-1.141	n.v.t.
Facturen nog verwacht (inschatting)	105	380
Nog te betalen *	400	1.322

* Per 30-4-2019

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

Materialiteit

Communicatie

Onze onafhankelijkheid

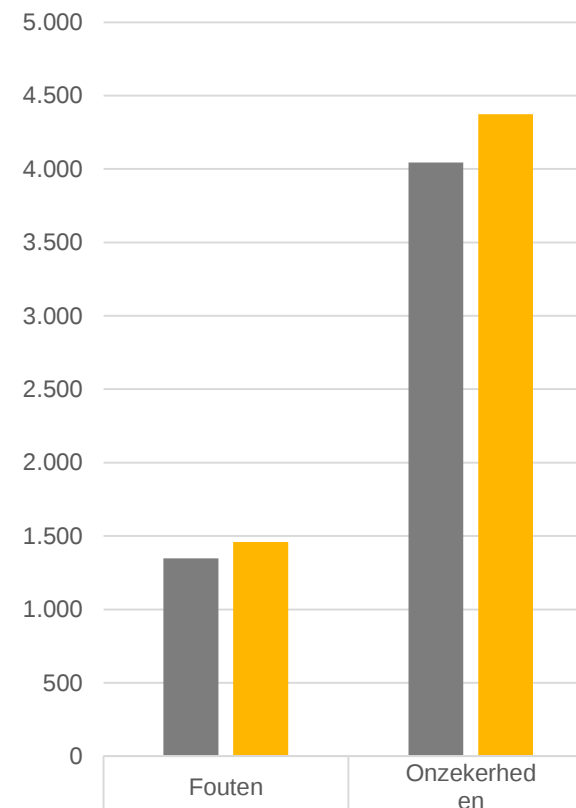
De materialiteit is gedurende de controle toegenomen

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel' wordt toegelicht in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening' in onze controleverklaring.

In het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) zijn de goedkeuringstoleranties bepaald die de accountant ten behoeve van de oordeelsvorming over de jaarrekening van de gemeente hanteert. De grondslag voor het bepalen van deze toleranties betreft de totale werkelijke kosten van de gemeente, inclusief de toevoegingen aan de bestemmingsreserves.

In ons controleplan hebben wij een materialiteit vastgesteld van €1.348.000. De materialiteit wordt echter geactualiseerd op basis van de feitelijke financiële gegevens en wijzigingen in uw organisatie en omgeving gedurende het hele jaar. Aangezien de werkelijke lasten, inclusief dotaties aan de bestemmingsreserves, hoger zijn dan in de tussenrapportage op basis waarvan wij onze initiële materialiteit hebben berekend, heeft er op basis van de wettelijke uitgangspunten een verhoging plaatsgevonden naar €1.458.000.

Goedkeuringstolerantie
(x €1.000)

	Fouten	Onzekerheden
■ Controleplan	1.348	4.044
■ Jaarrekening	1.458	4.374

Belangrijkste boodschappen

Oordeel bij de jaarrekening

Ontwikkelingen voor uw organisatie

Bijlagen

Materialiteit

Communicatie

Onze onafhankelijkheid

Update over onze communicatie met u

Als PwC vinden wij het van belang om u te laten zien op welke wijze wij de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle hebben gerapporteerd. Deze hebben we opgenomen in onderstaande tabel.

Vereiste communicatie grond van controlestandaarden	Controleplan	Rapportage interim-bevindingen	Accountants-verslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant.	●		
Bevestiging van de onafhankelijkheid van PwC	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle.		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet-naleven van wet- en regelgeving			●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management.			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring.			●
Standpunt van de accountant over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op de financiële verslaggevingsproces			●
Niet gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de entiteit.			●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's.	●		●

Belangrijkste
boodschappen

Oordeel bij de
jaarrekening

Ontwikkelingen voor
uw organisatie

Bijlagen

Materialiteit

Communicatie

Onze onafhankelijkheid

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Wij hebben geen opdrachten uitgevoerd die onze onafhankelijkheid bedreigen

Wij hebben onze naleving van externe standaarden, het wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid van PwC en het onafhankelijkheidsafspraken met Krimpenerwaard met betrekking tot onze dienstverlening in 2018 bewaakt en bevestigd dat we aan deze onafhankelijkheids-vereisten hebben voldaan en voldoen.

Buiten de jaarrekeningcontrole verrichten we geen andere werkzaamheden bij de gemeente Krimpenerwaard.

Overzicht van de bestede uren door het controleteam en honoraria

De controle van de jaarrekening van vereist voldoende tijd en aandacht van teamleden van het juiste niveau voor gegevensgerichte werkzaamheden, beoordeling en begeleiding. Voor onze controle van het boekjaar 2018 hebben wij de volgende uren besteed, inclusief uren voor

Functieniveau	Totaal aantal uren		%
	Gepland	Werkelijk	
Partner/director	65	55	-15%
Controleleider	215	230	7%
(Senior) auditor	611	675	10%
Totaal	891	960	8%